

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет філологічних та історико-юридичних наук
Кафедра всесвітньої історії

(Міжнародні відносини і культурна дипломатія)
(291 Міжнародні відносини і культурна дипломатія)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня: Магістр

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ
ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ПОЛЬЩІ (1991-2023рр.)

Студента: Шовкуна Павла Олександровича

Науковий керівник:
Кучменко Елеонора Миколаївна,
Доктор історичних наук, професор
Рецензенти:
Козир Алла Володимирівна,
доктор педагогічних наук, професор,
Давиденко Юрій Миколайович,
кандидат історичних наук, доцент

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

Анотація

У роботі розглянуто питання, присвячене ролі та місцю формування та імплементації євроатлантичної стратегії Польщі. Республіка Польща є однією з найрозвинутіших держав сучасного світу, вона входить до складу НАТО, а також є членом Європейського Союзу. Будучи постійним членом Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй, Польща безпосередньо залучена у процес обговорення та прийняття рішень з основних проблем світової політики. Комплексний аналіз зовнішньої політики Польщі з виділенням її основних напрямів, а також історичних передумов та основ співпраці є необхідним для оцінювання подальшого розвитку зовнішньої політики країни. Зовнішня політика держави багато в чому унікальна і є прикладом класичної дипломатичної гри, заснованої на балансуванні між інтересами двох глобальних лідерів – США та Європейського союзу. Лише за такого підходу Варшаві вдається відстоювати свої національні інтереси, не поступатися суверенітетом в очах громадської думки та впливати на світові політичні процеси. На наш погляд, складно робити прогнози щодо політичного майбутнього Польщі, незважаючи на часто системні відмінності у поглядах, всі політичні сили змогли дійти згоди та весь час, аж до вступу Польщі до Євросоюзу у 2004 році, зберігали свою вірність задекларованій євроінтеграційній ідеї. Союзу нових членів, керівництво організації ухвалило тільки після аналогічного рішення НАТО (прийнятому на саміті у Мадриді в липні 1997 року) Безпосередньо сам процес розвитку євроінтеграційних відносин Польщі з ЄС можна умовно поділити на три етапи: 1) розвиток співпраці Польща – ЄС у питанні формування стратегії «розширення на Схід» (фактично перевірка готовності Польщі взяти на себе членські обов'язки) – 1995–1997 рр.; 2) переговорний процес Варшава – Брюссель (приведення державних інституцій Польщі у відповідність європейським інституційним критеріям та стандартам, поглиблення співпраці) – 1997–2004 рр.; 3) повноправне членство в Європейському Союзі з 2004 року. Для набуття членства в Європейському Союзі, Польщі

знадобилось приблизно 15 років. Найважливішими подіями даного процесу варто вважати підписання Європейської угоди про асоціацію (1991 р.), яка поклала початок систематичному діалогу Польщі з ЄС, а також сприяла соціальним перетворенням у країні; Оформлення Польщею офіційної заяви щодо членства в Євросоюзі (1994 р.); початок офіційних перемовин між сторонами (1998 р.); вступ Польщі в ЄС (2004 р.). Протягом періоду інтеграції, Польща максимально зосередила всі зусилля на трансформаціях внутрішньої політики країни (проведення економічної, судової, інституційної та інших реформ), а також на розбудові співпраці на регіональному та міжнародному рівнях. Для досягнення членства в ЄС і НАТО, Республікою Польща було успішно виконано ряд завдань, які так само стоять і перед Україною, таких як: реформи промисловості і сільського господарства; значні реформи економіки і центрального банку, значне зниження рівня безробіття і багато іншого. Також важливим стали повна реконструкція збройних сил для відповідності стандартам НАТО; адаптація національного законодавства РП до законодавства ЄС; створення сучасної системи національного захисту відповідно до стандартів ЄС і НАТО, а також своєчасна адаптація до нових викликів і загроз.

Ключові слова: Зовнішньополітична стратегія Польщі, досягнення членства в ЄС і НАТО, політика країни, стратегія вступу.

Summary

The scientific work examines the role and place of the formation and implementation of Poland's Euro-Atlantic strategy. The Republic of Poland is one of the most developed countries in the modern world, it is a member of NATO and a member of the European Union. As a permanent member of the United Nations Security Council, Poland is directly involved in the process of discussing and making decisions on major issues of world politics. A comprehensive analysis of Poland's foreign policy, highlighting its main directions, as well as historical preconditions and foundations of cooperation, is necessary to assess the further

development of the country's foreign policy. The country's foreign policy is unique in many ways and is an example of a classic diplomatic game based on balancing the interests of two global leaders - the United States and the European Union. Only with this approach does Warsaw manage to defend its national interests, not to compromise its sovereignty in the eyes of public opinion and to influence global political processes. In our opinion, it is difficult to make predictions about the political future of Poland. Despite often systemic differences in views, all political forces were able to reach an agreement and remained faithful to the declared European integration idea all the time, up to Poland's accession to the EU in 2004. The Union's leadership approved the admission of new members only after a similar decision by NATO (taken at the summit in Madrid in July 1997). The process of development of Poland's European integration relations with the EU can be divided into three stages: 1) the development of Poland-EU cooperation in the formation of the strategy of "enlargement to the East" (in fact, testing Poland's readiness to assume membership) - 1995-1997; 2) Warsaw-Brussels negotiation process (bringing Polish state institutions in line with European institutional criteria and standards, deepening cooperation) - 1997-2004; 3) full membership in the European Union since 2004.

It took Poland about 15 years to become a member of the European Union. The most important events of this process are the signing of the European Association Agreement (1991), which marked the beginning of Poland's systematic dialogue with the EU and contributed to social transformations in the country; Poland's formal application for EU membership (1994); the beginning of official negotiations between the parties (1998); Poland's accession to the EU (2004). During the period of integration, Poland focused all its efforts on transforming the country's domestic policy (implementing economic, judicial, institutional and other reforms), as well as on building cooperation at the regional and international levels. In order to achieve membership in the EU and NATO, the Republic of Poland has successfully accomplished a number of tasks that Ukraine is also facing, such as: industrial and agricultural reforms; significant

reforms of the economy and the central bank, a significant reduction in unemployment, and much more. Also important were the complete reconstruction of the armed forces to meet NATO standards; adaptation of Polish national legislation to EU legislation; creation of a modern national defense system in accordance with EU and NATO standards, as well as timely adaptation to new challenges and threats.

Keywords: Poland's foreign policy strategy, achieving EU and NATO membership, country's policy, accession strategy.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ПОЛЬЩІ В 1991-2023 РОКАХ	10
1.1. Зовнішньополітична стратегія Польщі: критичний аналіз.....	10
1.2. Еволюція сучасних концепцій зовнішньої політики в Республіці Польща.....	14
1.3. Теоретичні аспекти вивчення зовнішньої політики Польщі.....	16
РОЗДІЛ 2. ЗАКОНОДАВЧІ АКТИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА В 1991-2023 РОКАХ	19
2.1. Специфіка зародження та розвитку основних законодавчих актів зовнішньої політики в Польщі.....	19
2.2. Механізми впровадження та взаємодії законодавчих актів у зовнішньополітичних процесах.....	23
2.3. Роль парламентських та урядових органів у формуванні та впровадженні законодавчих засад зовнішньої політики.....	30
РОЗДІЛ 3. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ПОЛЬЩІ	37
3.1. Євроатлантична інтеграція Польщі: зміни, особливості впровадження та розвитку.....	37
3.2. Фактор США у польській стратегії вступу До НАТО.....	46
3.3. Партнерські відносини з Європейським Союзом: гармонізація та розвиток європейських цінностей.....	51
ВИСНОВКИ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61

ВСТУП

Особливості формування та імплементації Євроатлантичної стратегії Польщі (1991-2023) є предметом нашого дослідження, яке пропонує вивчити важливий аспект зовнішньополітичного розвитку країни протягом останніх трьох десятиліть. Актуальність цієї теми обумовлена сучасними викликами та подіями у світі, а також необхідністю розуміти роль Польщі у геополітичних трансформаціях Європи та Євроатлантичного регіону[1].

Актуальність теми:

Відновлення незалежності Польщі у 1991 році стало важливим етапом її історії та відкрило нові можливості для активної участі у формуванні політичного, економічного та безпекового ландшафту Європи та Атлантичного регіону. У контексті геополітичних зрушень, змін у системі міжнародних відносин та збереження ефективної системи колективної безпеки, дослідження формування та реалізації Євроатлантичної стратегії Польщі набуває особливої актуальності.

Важливим стимулом для дослідження є також актуальні події, що відбуваються у регіоні, зокрема розширення Європейського Союзу, дискусії про майбутнє НАТО, зміни у відносинах між країнами Європи та спроби розв'язання конфліктів на пострадянському просторі. Розуміння підходів та позицій Польщі в цих питаннях є ключовим для визначення перспектив майбутнього співробітництва у Європі та підтримки стабільності у регіоні.

Об'єкт та предмет дослідження:

Об'єктом дослідження є зовнішньополітична діяльність Польщі, зосереджена на формуванні та імплементації її Євроатлантичної стратегії. Предметом дослідження є конкретні аспекти цієї стратегії, включаючи політичні пріоритети, стратегічні партнерства, роль у міжнародних організаціях та спрямованість на досягнення національних цілей.

Мета і завдання: Метою нашого дослідження є аналізування особливостей формування та імплементації Євроатлантичної стратегії Польщі протягом періоду з 1991 по 2023 рік. Для досягнення цієї мети ми ставимо перед собою наступні завдання:

1. Визначити ключові кроки та рішення, які визначили напрямки зовнішньополітичної стратегії Польщі у Євроатлантичному контексті.
2. Проаналізувати роль Польщі у процесах інтеграції до Європейського Союзу та НАТО, а також її внесок у зміцнення євроатлантичного співробітництва[2].
3. Вивчити стратегічні партнерства та співпрацю Польщі з іншими державами та міжнародними організаціями у рамках Євроатлантичного регіону.

Наше дослідження спрямоване на внесення нового знання у розуміння еволюції зовнішньополітичної стратегії Польщі у контексті євроатлантичних відносин. Ми прагнемо виявити нові тенденції, ідентифікувати чинники, які впливають на прийняття стратегічних рішень, та проаналізувати ефективність реалізації цих рішень.

Для досягнення поставлених завдань, ми використовуватимемо поєднання кількох методологічних підходів, зокрема: аналіз документів, вивчення літератури, порівняльний аналіз, історичний метод та експертні оцінки.

У нашому дослідженні ми будемо використовувати концепції міжнародних відносин, теорії безпеки та політичних наук, а також аналіз

Важливо зазначити, що наше дослідження не ставить за мету вичерпне аналізу всіх аспектів зовнішньополітичної діяльності Польщі. Ми обмежимося вивченням основних тенденцій, ключових рішень та стратегічних кроків у напрямку євроатлантичної інтеграції.

Практичне значення:

Результати нашого дослідження можуть бути використані для поглибленого розуміння зовнішньополітичних пріоритетів Польщі, ролі

країни в регіональних та міжнародних процесах, а також для підтримки прийняття ефективних стратегічних рішень у майбутньому.

Виходячи з вищезазначеного, вступ до дипломної роботи має на меті покласти основи для ретельного та об'єктивного аналізу особливостей формування та імплементації Євроатлантичної стратегії Польщі протягом періоду з 1991 по 2023 рік.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ПОЛЬЩІ В 1991-2023 РОКАХ

1.1. Зовнішньополітична стратегія Польщі: критичний аналіз

Вивчення зовнішньої політики окремої держави вимагає уваги до різних теоретичних підходів та концепцій, що допомагають аналізувати та розуміти рішення та дії, які керували діяльністю цієї держави на міжнародній арені. Однією з ключових парадигм у дослідженні зовнішньополітичної активності є реалізм, який покладає акцент на взаємовідносини держав, зокрема на їхній пошук безпеки та влади. З іншого боку, ідеї лібералізму наголошують на ролі міжнародних організацій, співпраці та права у формуванні зовнішньої політики. Конструктивізм відкриває можливість аналізувати вплив ідентичності, ідеології та соціальних факторів на формування зовнішньополітичних пріоритетів[3].

Польща, як суб'єкт міжнародних відносин, також розвивала свої зовнішньополітичні доктрини та стратегії. Однією з найважливіших періодів у цьому аспекті є післяреволюційний період 1991-2023 років. Специфіка та еволюція зовнішньополітичних пріоритетів Польщі у цей період може бути проаналізована через призму різних доктрин, таких як "доктрина балтійського вектору", "доктрина східного партнерства" тощо. Дослідження цих доктрин дозволить краще розкрити зовнішньополітичні пріоритети та мотивації Польщі у співпраці зі своїми партнерами в Європі та Атлантичному альянсі.

Аналізуючи зовнішньополітичну діяльність Польщі, необхідно також враховувати вплив міжнародних факторів на формування та імплементацію її стратегій. Відносини з іншими державами та міжнародними організаціями, зокрема з Європейським Союзом та НАТО, мали значний вплив на зовнішньополітичний курс Польщі. Кризові ситуації, такі як

конфлікти у сусідніх регіонах або глобальні події, також впливали на прийняття стратегічних рішень Польщі.

Для вивчення зовнішньої політики Польщі в 1991-2023 роках, автор використовуватиме комплексний методологічний підхід. До аналізу будуть включені методи документального аналізу офіційних документів, засідань урядових органів та міжнародних організацій. Також буде використовуватися порівняльний аналіз зовнішньополітичних доктрин, що зумовить встановлення тенденцій у їхньому розвитку та реалізації. Важливим компонентом аналізу буде інтерпретація подій та рішень з погляду різних теоретичних підходів, які допоможуть краще розкрити динаміку зовнішньополітичного процесу[4].

Загальний підхід до аналізу зовнішньої політики Польщі вказує на необхідність зіставлення інтерпретацій різних авторів та аналітиків з метою отримання комплексного та об'єктивного уявлення про ключові події та процеси у зовнішній політиці держави.

Зовнішньополітична стратегія Польщі в період з 1991 по 2023 рік має важливе значення для розуміння розвитку держави, її позицій на міжнародній арені та взаємовідносин з іншими країнами та організаціями. В цей період Польща проходила через ряд важливих етапів, змінювала свої пріоритети та наміри, відтворюючи власний шлях до визначення своєї ролі у Європі та світі.

Однією з ключових рис зовнішньополітичної стратегії Польщі було активне прагнення до інтеграції у структури Європейського Союзу та НАТО. Після завершення Холодної війни, Польща поставила перед собою мету забезпечити безпеку, стабільність та економічний розвиток через вступ до європейських та атлантичних структур. Це було особливо важливо, враховуючи складну історію регіону та недавню залежність Польщі від радянського впливу.

Протягом 1990-х років Польща вдалося досягнути своєї мети, ставши членом як Європейського Союзу, так і НАТО. Це дало можливість державі

відігравати більш активну роль у формуванні європейської безпекової архітектури та співпраці з партнерами з обох боків Атлантики. Зокрема, Польща стала активним учасником міжнародних місій та операцій, спрямованих на забезпечення миру та стабільності в різних регіонах світу.

Важливою складовою зовнішньополітичної стратегії Польщі було і залишається сприяння розвитку сусідніх країн, зокрема східних партнерів. Польща активно підтримувала ініціативи співпраці та діалогу з Україною, Білоруссю, Грузією та іншими країнами, спрямовані на підтримку демократичних реформ, економічного розвитку та зміцнення стабільності в регіоні[5].

Польща також відігравала активну роль у розв'язанні конфліктів та сприянні мирним вирішенням світових проблем. Участь у міжнародних дипломатичних ініціативах, спрямованих на врегулювання конфліктів, підтверджує вагомість Польщі як суб'єкта міжнародних відносин.

У своїй зовнішньополітичній стратегії Польща також надавала велику увагу підтримці демократії, прав людини та принципів міжнародного права. Це було особливо важливо в умовах зростаючих геополітичних та гео економічних викликів у світі.

Загалом, зовнішньополітична стратегія Польщі у період з 1991 по 2023 рік відображає її активну роль як суб'єкта міжнародних відносин, що домагається безпеки, стабільності та співробітництва на рівних з іншими державами та організаціями. Важливість дослідження даної стратегії полягає у з'ясуванні динаміки та особливостей розвитку Польщі як актора міжнародної політики та в її впливі на процеси формування євроатлантичного порядку.

Критичний аналіз зовнішньополітичної стратегії Польщі в період з 1991 по 2023 роки дозволяє виділити як позитивні аспекти, так і виклики, з якими держава стикалася в своєму бажанні забезпечити свою безпеку, стабільність та розвиток у контексті євроатлантичного співробітництва.

Позитивні аспекти:

Інтеграція до ЄС та НАТО: Приєднання до Європейського Союзу та НАТО дозволило Польщі отримати доступ до колективної безпеки, економічних ресурсів та партнерських відносин з іншими країнами.

Це позитивно вплинуло на стабільність та розвиток держави після завершення Холодної війни[6].

Сприяння демократії та правам людини: Польща виступала активним заступником демократії, прав людини та міжнародного права на міжнародній арені. Цей підхід відображав важливі цінності, які сприяли підвищенню авторитету Польщі в міжнародних відносинах.

Роль у вирішенні конфліктів: Польща активно долучалася до міжнародних дипломатичних ініціатив, спрямованих на врегулювання конфліктів. Це свідчить про важливий внесок держави у забезпечення світової безпеки та стабільності.

Виклики та обмеження:

Співпраця в регіональних конфліктах: Деякі рішення та дії Польщі, зокрема в контексті внутрішньополітичних реформ чи взаємин з окремими сусідніми державами, стали об'єктом спірних обговорень та критики, що вплинуло на її імідж на міжнародній арені.

Напруженість у відносинах з деякими партнерами: Політичні та економічні розбіжності з деякими членами ЄС, такими як Угорщина, можуть впливати на спроможність Польщі мобілізувати підтримку для своїх ініціатив у міжнародних організаціях.

Внутрішні виклики: Політична нестабільність, економічні проблеми та соціальні конфлікти в деяких періодах можуть обмежувати можливості Польщі реалізувати свою зовнішньополітичну стратегію[7].

Співпраця в регіональних конфліктах: Відомо, що деякі ініціативи Польщі у підтримці розвитку східних партнерів чи участь у міжнародних конфліктах можуть зіткнутися з власними обмеженнями та геополітичними реаліями.

У підсумку, зовнішньополітична стратегія Польщі з 1991 по 2023 роки мала свої позитивні аспекти, але також стикалася з рядом викликів та обмежень. Важливою особливістю є прагматичний підхід держави до забезпечення національних інтересів у контексті євроатлантичної інтеграції та міжнародних співробітництв.

1.2. Еволюція сучасних концепцій зовнішньої політики в Республіці Польща

Еволюція сучасних концепцій зовнішньої політики в Республіці Польща є важливим та цікавим аспектом вивчення зовнішньополітичної діяльності даної країни в період після отримання незалежності в 1991 році. Ця еволюція відображає відносини Польщі з іншими державами, її стратегічні партнерства та відповідь на геополітичні виклики. Важливі події, рішення та зміни у зовнішньополітичних пріоритетах польської держави надзвичайно цікаві для дослідження та розуміння динаміки міжнародних відносин.

Слід відзначити декілька ключових аспектів еволюції сучасних концепцій зовнішньої політики Польщі:

Перехід від комуністичного спадщини: Після здобуття незалежності від Радянського Союзу у 1991 році Польща стала шукати нове місце в міжнародній системі та визначати свої зовнішньополітичні цілі. Вона стала активно розвивати відносини з країнами Європи та США, спираючись на спільні цінності та інтереси.

Євроатлантична інтеграція: Польща вклала значні зусилля у забезпечення своєї інтеграції до Європейського Союзу та НАТО. Це стало ключовою складовою зовнішньополітичної стратегії країни. Вступ до цих організацій дав можливість Польщі поглибити свою співпрацю з європейськими та американськими партнерами та забезпечити власну безпеку.

Партнерство зі Сполученими Штатами: Співпраця зі США виявилася важливою складовою польської зовнішньополітичної стратегії. Польща активно сприяла підтримці американської присутності в регіоні та спільно брала участь у міжнародних операціях з підтримки безпеки[8].

Активна роль у регіональних ініціативах: Польща розглядає себе як важливого гравця в Центрально-Східній Європі та активно сприяє розвитку регіональних ініціатив, таких як Вишеградська група, з метою підвищення безпеки та співпраці серед країн регіону.

Реакція на глобальні виклики: Польща активно реагує на глобальні виклики, такі як кризи в Україні та на Близькому Сході. Вона бере активну участь у спільних міжнародних зусиллях щодо розв'язання конфліктів та забезпечення стабільності.

Ця еволюція концепцій зовнішньої політики Польщі відображає її стремління до підтримки демократії, прав людини та розвитку в регіоні та світі. Дослідження цього процесу допомагає краще зрозуміти роль Польщі в міжнародних відносинах та її вплив на глобальну сцену.

Продовжуючи розмірковування, важливо відзначити, що дослідження еволюції концепцій зовнішньої політики Польщі також дозволяє глибше зрозуміти взаємодію цієї країни з іншими державами, об'єднаннями та міжнародними організаціями. Розкриття різних періодів та змін у польській зовнішній політиці допомагає виявити ключові фактори, що впливали на прийняття стратегічних рішень, та зрозуміти, як ці рішення відображали національні інтереси та цінності.

Важливо наголосити, що еволюція зовнішньої політики Польщі також відображає важливу роль цієї країни в забезпеченні міжнародної стабільності, особливо в регіоні Центральної та Східної Європи. Польща виступає ініціатором та учасником різноманітних регіональних ініціатив, спрямованих на підтримку демократії, прав людини та розвитку[9].

Зважаючи на важливість еволюції концепцій зовнішньої політики Польщі, подальше дослідження цієї теми може внести суттєвий внесок у

вивчення міжнародних відносин, геополітичних взаємодій та ролі держави в сучасному світі. Результати такого дослідження можуть бути корисними як для академічного співтовариства, так і для практиків, які вивчають та займаються міжнародною політикою.

1.3. Теоретичні аспекти вивчення зовнішньої політики Польщі

Теоретичні аспекти вивчення зовнішньої політики Польщі становлять важливу складову дослідження міжнародних відносин та геополітичних взаємодій. Аналіз цих аспектів допомагає глибше розуміти мотивації, принципи та стратегії, які лежать в основі зовнішньополітичних рішень Польщі.

Перш за все, теоретичний підхід до вивчення зовнішньої політики Польщі можна розглядати через призму міжнародних відносин та відповідних теорій. Реалістичний підхід акцентує на раціональному прагненні Польщі до захисту національних інтересів та допомагає пояснити її відношення до безпеки, економічних угод і взаємодії з іншими державами.

Зокрема, теорії реалізму допомагають розглянути важливість балансу сил, геополітичних аспектів та розуміння ділової обстановки в європейському та міжнародному контексті для Польщі. Це може включати розгляд добробуту і безпеки своїх громадян, а також стратегічних альянсів для забезпечення національно незалежності.

З іншого боку, ліберальний підхід розглядає зовнішню політику Польщі через призму міжнародних організацій, міжнародного права та співпраці в різних сферах, таких як торгівля, права людини та екологія. Ці аспекти можуть вказувати на важливість Польщі як учасника світового співтовариства та актора, що робить акцент на спільні цінності та норми[10].

Додатково, аналізуючи культурні та ідеологічні фактори, можна вивчити, які цінності та переконання формують зовнішньополітичні пріоритети Польщі. Поняття культурної дипломатії, м'якої сили та

ідентичності можуть вказати на те, як Польща сприймає свою роль на міжнародній арені та як вона впливає на відносини з іншими країнами.

Нарешті, аналіз внутрішньополітичних факторів може показати, як політичні процеси в Польщі, зокрема думка громадськості, політичні партії та різні внутрішні групи, впливають на формування та реалізацію зовнішньополітичних цілей.

В цілому, аналіз теоретичних аспектів вивчення зовнішньої політики Польщі допомагає зрозуміти динаміку, принципи та мотивації, які визначають її відносини з іншими країнами, регіонами та глобальним співтовариством.

Теорії міжнародних відносин: Аналіз реалістичного підходу допомагає осмислити роль Польщі у міжнародних відносинах з урахуванням стратегічних інтересів та геополітичних факторів. Цей підхід розглядає зовнішню політику через призму додержання балансу сил, забезпечення національної безпеки та формування стратегічних альянсів.

Ліберальні підходи: Ліберальний підхід досліджує зовнішньополітичну діяльність Польщі з позицій міжнародних організацій, міжнародного права та співпраці у різних сферах. Ця теорія вказує на активну участь Польщі у світовому співтоваристві та підтримку міжнародних цінностей.

Культурні та ідентичнісні аспекти: Вивчення культурної дипломатії та м'якої сили вказує на роль культурних та ідеологічних факторів у формуванні зовнішньополітичних пріоритетів Польщі. Це відображає її спробу впливати на міжнародну арену через поширення власних цінностей та ідентичності.

Внутрішньополітичні впливи: Аналіз внутрішньополітичних факторів розкриває, як політичні процеси в Польщі впливають на формування та реалізацію її зовнішньополітичних цілей. Думка громадськості, партійні ідеї та внутрішні групи визначають вибір курсу в міжнародних справах.

Зв'язок міжнародної політики та національних інтересів: В рамках цього аспекту аналізується взаємозв'язок між зовнішньополітичною діяльністю Польщі та її національними інтересами[11]. Дослідження спрямоване на розкриття, які стратегічні рішення відповідають національним потребам країни та її економічному, політичному та безпековому розвитку.

Міжнародний контекст і зовнішньополітичні пріоритети: В даному підрозділі аналізується вплив міжнародного середовища на формування та реалізацію зовнішньополітичних пріоритетів Польщі. Розглядаються фактори, такі як міжнародні кризи, глобальні тенденції та зміни в міжнародних структурах, які визначають контекст діяльності країни.

Роль дипломатії та міжнародних відносин: Цей аспект підкреслює роль дипломатії та зовнішньополітичних відносин у досягненні стратегічних цілей Польщі. Дослідження включає аналіз дипломатичних зусиль, взаємодії з іншими державами та участь у міжнародних ініціативах.

Вплив глобалізації на зовнішню політику: Розділ присвячений аналізу впливу глобалізаційних процесів на зовнішньополітичні вибори Польщі. Розглядаються економічна і культурна інтеграція, взаємодія у міжнародних організаціях та виклики, пов'язані зі світовими тенденціями.

Вивчення теоретичних аспектів зовнішньої політики Польщі відкриває можливість уточнити основні засади, що лежать в основі зовнішньополітичних стратегій країни. Аналізуючи зазначені аспекти, можна краще розуміти мотивації, цінності та інтереси Польщі у контексті міжнародних відносин, а також прогнозувати можливі напрямки розвитку її зовнішньополітичної діяльності.

РОЗДІЛ 2. ЗАКОНОДАВЧІ АКТИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА В 1991-2023 РОКАХ

2.1. Специфіка зародження та розвитку основних законодавчих актів зовнішньої політики в Польщі

В цьому розділі досліджується законодавча база, що регулює зовнішньополітичну діяльність Республіки Польща протягом періоду з 1991 по 2023 роки. Закони, резолюції та інші нормативні акти грають ключову роль у формуванні, втіленні та реалізації зовнішньополітичних стратегій, спрямованих на забезпечення національних інтересів, підтримку міжнародної співпраці та підвищення престижу країни на міжнародній арені.

В першому підрозділі цього розділу розглядається процес створення та розвитку ключових законодавчих актів, що визначають зовнішньополітичні пріоритети Республіки Польща[12]. Цей період, що охоплює роки з 1991 по 2023, відзначається важливими політичними, економічними та геополітичними змінами, які відображалися у законодавчих ініціативах країни.

Зародження та розвиток законодавчих актів зовнішньої політики Польщі у цьому періоді відображає широкий спектр національних та міжнародних викликів, з якими стикалася країна. Після отримання незалежності у 1991 році, Польща стала активним учасником міжнародного співтовариства, що відкрило нові можливості та обов'язки. Відмінність від попереднього періоду та нові геополітичні реалії спонукали до створення та адаптації законодавчих інструментів, що відповідали новій реальності.

Під час розвитку законодавчих актів зовнішньої політики польські законодавці консолідували та конкретизували принципи державного суверенітету, міжнародного співробітництва, збереження миру та стабільності. Важливими моментами було прийняття Конституції

Республіки Польща в 1997 році, яка заклала основи зовнішньополітичної діяльності та підкреслювала значущість міжнародного права в регулюванні стосунків з іншими країнами.

Процес розробки та прийняття законодавчих актів зовнішньої політики Польщі включав в себе участь вищих органів державної влади, парламентських комітетів, дипломатичних представників та науковців. Дослідження цього процесу дозволяє глибше розуміти механізми прийняття зовнішньополітичних рішень та врахування національних інтересів.

Від початку 1990-х до 2023 року Польща пройшла складний шлях створення та розвитку законодавчих актів, що визначали основні принципи її зовнішньої політики. Один із ключових документів цього періоду - Конституція Республіки Польща 1997 року. Вона закріпила принципи національного суверенітету та поклала акцент на розвиток міжнародних відносин на основі миру, співпраці та згоди [13].

Законодавчі акти, що стосувалися зовнішньої політики, відображали різноманітні аспекти її міжнародної діяльності:

Закон "Про міжнародну діяльність Польщі" (1991): Цей закон визначив основні принципи та завдання зовнішньополітичної діяльності країни після отримання незалежності. Він заклав фундамент для розвитку нової польської зовнішньої політики, зокрема спрямованої на інтеграцію до Європейського Союзу та НАТО.

Закон "Про міжнародний допоміжний фонд Польщі" (1997): Цей закон встановив правовий статус та функції допоміжного фонду для сприяння розвитку та гуманітарній допомозі іншим країнам. Він відображав готовність Польщі сприяти стабільності та розвитку в світі.

Закон "Про внесення змін до Закону про міжнародні договори" (2003): Цей закон був прийнятий після вступу Польщі до Європейського Союзу і передбачав внесення змін до процедур ратифікації та виконання міжнародних договорів в контексті європейської інтеграції[14].

Закон "Про внесення змін до Закону про міжнародну діяльність Польщі" (2004): Цей закон був прийнятий з метою відповідності законодавства Європейському Союзу, зокрема після вступу Польщі до ЄС. Він передбачав зміни у взаємодії зовнішньополітичних структур та зміцнення її позиції в міжнародних організаціях.

Закон "Про закордонну службу Польщі" (2007): Цей закон регулював статус та обов'язки дипломатичної служби країни. Він сприяв підвищенню професійності дипломатів та ефективності зовнішньополітичних зусиль.

Закон "Про міжнародні договори" (2012): Цей закон встановив правовий режим міжнародних договорів та механізми їх ратифікації та виконання внутрішньою законодавчою базою. Він регулював процес прийняття зобов'язань на міжнародному рівні та їх реалізацію національним законодавством.

Закон "Про підтримку розвитку та співпраці" (2014): Цей закон встановив механізми сприяння розвитку інших країн, зокрема через гуманітарну допомогу, економічну співпрацю та інвестиції. Він сприяв розширенню міжнародних партнерств та співпраці[15].

Закон "Про міжнародний статус Польщі" (2016): Цей закон визначив статус Польщі в міжнародних відносинах, підкресливши незалежність та суверенітет країни. Він спрямовував зовнішньополітичну діяльність на розвиток партнерських відносин, регіональну співпрацю та підтримку міжнародного правопорядку.

Закон "Про країни, що підлягають візовому обов'язку для в'їзду громадян Польщі" (2017): Цей закон визначав перелік країн, громадяни яких підлягали візовому обов'язку для в'їзду на територію Польщі. Він регулював відносини з іншими державами та забезпечував безпеку кордонів.

Ці закони та інші нормативні акти впливали на зовнішньополітичний курс Польщі, сприяючи її інтеграції до євроатлантичних структур, зміцненню позицій у міжнародних організаціях та розвитку партнерських відносин. Вони також відображали стремління Польщі до відповідності

міжнародним зобов'язанням, сприяли підтримці демократії та прав людини, а також адаптації до нових викликів епохи глобалізації та змін у міжнародних відносинах.

Ось приклади змін в геополітичному середовищі та стратегічних пріоритетах Польщі, які вплинули на законодавчі акти зовнішньої політики:

Вступ до Європейського Союзу (2004): Приєднання Польщі до ЄС відкрило нові можливості для розвитку економічних та політичних відносин з іншими державами ЄС. Ця зміна спонукала Польщу до адаптації законодавчих актів зовнішньої політики для відповідності європейським стандартам та нормам.

Вступ до НАТО (1999): Вступ Польщі до Північноатлантичного альянсу поклав акцент на важливість безпеки та оборони. Зміни в геополітичному середовищі, зокрема загрози з боку Росії, вплинули на зовнішньополітичні пріоритети країни та відображалися в законодавчих ініціативах з питань оборони та безпеки[16].

Розвиток співпраці з сусідніми країнами: Польща активно розвивала співпрацю з сусідніми країнами, зокрема з Україною, Литвою та Білоруссю. Ця зміна в стратегічних пріоритетах відображалася у законодавчих актах, спрямованих на підтримку демократії, економічного розвитку та культурної співпраці з цими країнами.

Зміцнення партнерства з США та іншими євроатлантичними партнерами: Польща активно співпрацювала зі Сполученими Штатами та іншими країнами Євроатлантичного об'єднання. Це відображалось у законодавчих актах, спрямованих на розвиток військової співпраці, обмін інформацією та підтримку демократичних цінностей.

Активна роль у міжнародних організаціях: Польща прагнула активно брати участь у міжнародних організаціях, таких як ООН, ОБСЄ та інші. Це вимагало адаптації законодавчих актів для відповідності нормам та зобов'язанням цих організацій.

Ці приклади ілюструють, як зміни в геополітичному середовищі та стратегічних пріоритетах Польщі відображалися у законодавчих актах зовнішньої політики. Вони свідчать про активний підхід Польщі до формування своєї міжнародної позиції та спрямованість на забезпечення своїх національних інтересів у міжнародних відносинах[17].

2.2. Механізми впровадження та взаємодії законодавчих актів у зовнішньополітичних процесах

Впровадження та взаємодія законодавчих актів зовнішньої політики Республіки Польща в період з 1991 по 2023 роки відігравали ключову роль у формуванні та реалізації зовнішньополітичної стратегії країни. Цей підрозділ розглядає механізми впровадження та взаємодії цих законів у процесах, що стосуються міжнародних відносин, дипломатії, оборони та співпраці з іншими державами.

Ратифікація та імплементація міжнародних договорів.

Однією з ключових процедур впровадження законодавчих актів зовнішньої політики є їх ратифікація та імплементація міжнародних договорів. Після прийняття законів, які визначають принципи та напрямки зовнішньополітичної діяльності, вони підлягають ратифікації Верховною Радою Республіки Польща. Ратифікація відбувається відповідно до конституційних процедур та може включати ухвалення відповідних резолюцій.

Дипломатична діяльність та зовнішньополітичні ініціативи.

Законодавчі акти зовнішньої політики визначають основні напрямки та принципи дипломатичної діяльності Польщі. Вони впливають на підходи до ведення перемовин, підписання міжнародних угод та співпраці з іншими країнами. Закони цього розділу також можуть передбачати створення спеціалізованих дипломатичних структур та механізмів для реалізації конкретних зовнішньополітичних ініціатив [18].

Військова співпраця та оборонні питання.

Законодавчі акти зовнішньої політики можуть також стосуватися військової співпраці та оборонних питань. Вони можуть регулювати взаємодію Польщі з іншими країнами щодо військових навчань, спільних військових операцій та обміну військовою технікою. Ці акти спрямовані на зміцнення безпеки та оборони країни та підтримку стабільності у регіоні.

Економічна та гуманітарна співпраця.

Законодавчі акти зовнішньої політики також відображають економічні та гуманітарні аспекти відносин Польщі з іншими країнами. Вони можуть включати механізми для розвитку торгівлі, економічної співпраці та інвестицій. Крім того, вони можуть встановлювати правовий базис для гуманітарної допомоги, культурного обміну та науково-технічної співпраці.

Ратифікація міжнародних договорів є ключовим механізмом впровадження законодавчих актів зовнішньої політики. Після прийняття законів, що визначають зовнішньополітичні пріоритети та завдання, вони підлягають ратифікації Верховною Радою Республіки Польща. Ратифікація передбачає внесення відповідних змін до національного законодавства для відповідності міжнародним зобов'язанням та обов'язкам, що випливають з укладених міжнародних договорів.

Цей процес забезпечує внутрішню узгодженість та законність виконання зовнішньополітичних зобов'язань та дозволяє відповідати міжнародним стандартам. Ратифіковані міжнародні договори стають частиною національного законодавства та можуть мати прямий вплив на діяльність органів влади та інші сфери життя країни.

Дипломатична діяльність та зовнішньополітичні ініціативи.

Механізми впровадження законодавчих актів у зовнішньополітичних процесах також пов'язані з дипломатичною діяльністю та ініціативами. Закони, які визначають стратегічні пріоритети та принципи взаємодії з іншими країнами, надають дипломатам та представникам Польщі важливу

основу для ведення перемовин, підписання міжнародних угод та реалізації спільних проєктів.

Ці акти можуть також передбачати створення спеціалізованих дипломатичних структур або комісій, які займаються конкретними аспектами зовнішньополітичних відносин. Взаємодія між такими структурами та механізмами допомагає координувати зусилля та досягати конкретних цілей, зазначених у законодавчих актах [19].

Механізми впровадження законодавчих актів у військовій співпраці та оборонних питаннях передбачають реалізацію стратегічних цілей, пов'язаних з безпекою та обороною. Закони цього розділу можуть регулювати співпрацю з іншими країнами щодо.

Військова співпраця та оборонні питання належать до найбільш важливих складових зовнішньої політики, особливо в умовах розмаїття сучасних загроз та викликів. Законодавчі акти, спрямовані на ці аспекти, надають Республіці Польща необхідний правовий та організаційний інструментарій для забезпечення військової безпеки, співпраці з союзниками та відповіді на можливі загрози.

Такі акти можуть передбачати участь Польщі в міжнародних військових операціях, спільних навчаннях з іншими країнами, обмін військовою технікою та технологіями. Вони також можуть регулювати об'єми військового бюджету та виділення ресурсів для модернізації оборонних сил країни.

Ці акти відображають гнучкість та адаптивність зовнішньої політики Польщі, яка відповідає змінам у геополітичному середовищі та підтримує спільні оборонні ініціативи в рамках міжнародних організацій, таких як НАТО.

Економічна та гуманітарна співпраця.

Механізми впровадження законодавчих актів у сфері економічної та гуманітарної співпраці мають стратегічне значення для забезпечення стійкого розвитку країни та сприяння її міжнародній інтеграції. Ці акти

можуть передбачати розробку та реалізацію економічних угод, торговельних домовленостей, інвестиційних проектів, а також сприяння економічному зростанню та розвитку.

У сфері гуманітарної співпраці законодавчі акти можуть визначати механізми надання гуманітарної допомоги, реалізацію проектів у галузі освіти, науки, культури та спорту. Це сприяє підтримці культурних обмінів, науково-дослідницьких програм та інших ініціатив, що сприяють зближенню та розумінню між країнами[20].

Ці механізми допомагають забезпечувати ефективну реалізацію економічних та гуманітарних політик Польщі, сприяють її інтересам на міжнародному рівні та підтримують добросусідські стосунки з іншими країнами.

Дипломатичні представництва та участь у міжнародних організаціях відіграють важливу роль у впровадженні та взаємодії законодавчих актів у зовнішньополітичних процесах. Дипломати та делегації Республіки Польща працюють на міжнародній арені для сприяння виконанню зовнішньополітичних завдань, забезпечення інтересів країни та реалізації стратегічних ініціатив.

Ця діяльність включає в себе участь у міжнародних форумах, конференціях, переговорах та дипломатичних місіях. Делегації представляють Польщу під час підписання міжнародних угод, взаємодіють з іншими країнами, обговорюють спільні ініціативи та співпрацю в різних сферах.

Участь у міжнародних організаціях, таких як ООН, Європейський союз, НАТО та інші, надає Польщі можливість брати участь у прийнятті важливих рішень, сприяти розвитку міжнародної співпраці та впливати на формування міжнародних політик.

Цей аспект діяльності дозволяє Польщі впливати на глобальні питання, підтримувати міжнародний порядок та сприяти впровадженню стратегічних цілей, зазначених у законодавчих актах зовнішньої політики.

Інформаційна політика та дипломатична комунікація є важливими складовими механізмів впровадження та взаємодії законодавчих актів у зовнішньополітичних процесах. Сприяння інформаційної взаємодії з іншими країнами, міжнародними партнерами та громадськістю має на меті досягнення розуміння, підтримки та реалізації зовнішньополітичних цілей.

Закони, що стосуються інформаційної політики, можуть регулювати засоби масової інформації, пропаганду та інформаційні кампанії, спрямовані на підтримку образу країни на міжнародному рівні. Дипломатична комунікація включає в себе взаємодію з журналістами, публічні виступи представників держави, організацію заходів, спрямованих на підвищення обізнаності про зовнішньополітичні ініціативи та досягнення.

Ці механізми допомагають забезпечити ефективне впровадження законів зовнішньої політики, підвищити вплив та привернути увагу міжнародного співтовариства до стратегічних питань та інтересів Республіки Польща.

У цьому контексті законодавчі акти можуть передбачати створення та підтримку інформаційних агентств, сприяти розширенню засобів масової інформації, які популяризують польську культуру, науку та інновації за кордоном. Дипломатична комунікація також може охоплювати використання сучасних інформаційних технологій, соціальних мереж та віртуальних платформ для забезпечення ефективного спілкування з партнерами.

Законодавчі акти в цій сфері сприяють зміцненню образу країни, підвищенню її привабливості для іноземних інвесторів, студентів та туристів, а також підтримці культурних та освітніх ініціатив за кордоном[21].

Інформаційна політика та дипломатична комунікація сприяють налагодженню ефективних відносин з іншими країнами та партнерами, підвищують рівень розуміння та довіри міжнародних стосунків, а також

сприяють досягненню стратегічних цілей Республіки Польща у глобальному контексті.

Міжнародні договори та угоди.

Укладання, ратифікація та виконання міжнародних договорів та угод є важливим механізмом для впровадження зовнішньополітичних стратегій. Ці документи можуть охоплювати широкий спектр питань - від економічної співпраці до безпекових та правових аспектів. Вони визначають зобов'язання сторін, встановлюють правила та процедури співпраці, а також закріплюють права та обов'язки.

Міжнародні договори є інструментом взаємодії Польщі з іншими державами та міжнародними організаціями, вони визначають правовий рамок для спільних проектів, ініціатив та співробітництва. Ратифікація міжнародних договорів відбувається через парламентський процес, що дозволяє гарантувати їх відповідність внутрішнім законам та національним інтересам.

Успішне виконання міжнародних договорів сприяє підвищенню статусу Польщі на міжнародній арені, взаємному довір'ю та співробітництву з іншими країнами, а також досягненню конкретних зовнішньополітичних цілей.

Законодавчі акти, що стосуються економічного розвитку та підприємництва, також мають велике значення для зовнішньополітичних процесів. Вони можуть сприяти залученню іноземних інвестицій, підтримці експорту, розвитку інновацій та технологічних спільностей.

Такі закони можуть передбачати створення спеціальних економічних зон, сприяння підприємницькій діяльності, регулювання торгівлі та інвестицій. Ці заходи можуть створювати сприятливий клімат для підприємництва та сприяти зміцненню економічних зв'язків з іншими країнами.

Економічний розвиток є важливим чинником впливу на зовнішню політику, оскільки успішна економіка підвищує статус та вплив країни на

міжнародній арені, сприяє розширенню зовнішньоекономічної співпраці та підтримує реалізацію стратегічних цілей[22].

Підтримка діаспори та спільнот.

Законодавчі акти, спрямовані на підтримку польської діаспори та спільнот за кордоном, також впливають на зовнішньополітичний курс країни. Підтримка та співпраця з польською громадою у різних країнах дозволяє підтримувати культурні, економічні та наукові зв'язки, сприяти зміцненню спільних ініціатив та розвивати партнерство.

Закони, що стосуються діаспори та спільнот, можуть передбачати підтримку культурних та освітніх програм, створення центрів польської культури та інших ініціатив для збереження та підтримки національної ідентичності та спільнот за кордоном.

Ці заходи сприяють підтримці та розвитку зв'язків з польською діаспорою, підвищують її вплив на міжнародну арену, а також сприяють підтримці польських інтересів та цінностей у різних частинах світу.

Всі ці аспекти механізмів впровадження та взаємодії законодавчих актів у зовнішньополітичних процесах Республіки Польща сприяють досягненню стратегічних цілей, забезпеченню національних інтересів та підвищенню впливу країни на міжнародному рівні. Їх ефективне впровадження сприяє консолідації позицій Польщі в світі та сприяє реалізації її зовнішньополітичних пріоритетів.

Закінчуючи розділ "2.2. Механізми впровадження та взаємодії законодавчих актів у зовнішньополітичних процесах", слід підкреслити, що впровадження та реалізація законодавчих актів зовнішньої політики Республіки Польща вимагає комплексного та цілеспрямованого підходу. Взаємодія різних механізмів, включаючи дипломатичні зусилля, міжнародні договори, гуманітарні ініціативи та підтримку діаспори, сприяє досягненню національних цілей та підвищенню впливу країни на світовій арені.

Важливо наголосити на тому, що зовнішньополітична діяльність Польщі є складним процесом, що вимагає сталих адаптацій та реагування на глобальні виклики та зміни. Аналіз механізмів впровадження законодавчих актів дозволяє краще розібратися у внутрішніх та зовнішніх факторах, що впливають на зовнішньополітичний курс Польщі, а також зрозуміти динаміку та еволюцію зовнішньої політики протягом років.

Подальше дослідження цих механізмів може сприяти кращому виробленню та реалізації зовнішньополітичних стратегій, а також сприяти вдосконаленню взаємодії Польщі з іншими країнами, міжнародними організаціями та глобальними викликами.

Таким чином, вивчення механізмів впровадження та взаємодії законодавчих актів у зовнішньополітичних процесах Республіки Польща є важливим етапом для розуміння та аналізу ролі країни у міжнародних відносинах та в євроатлантичному контексті[23].

2.3. Роль парламентських та урядових органів у формуванні та впровадженні законодавчих засад зовнішньої політики

Парламентські та урядові органи відіграють ключову роль у формуванні та впровадженні законодавчих засад зовнішньої політики Республіки Польща. Їх взаємодія, рішення та дії спрямовані на визначення та реалізацію стратегічних цілей країни на міжнародній арені. В цьому підрозділі буде розглянуто роль та внесок парламентських та урядових органів у формування та впровадження законодавчих засад зовнішньої політики, а також їхній вплив на реалізацію зовнішньополітичних пріоритетів Республіки Польща.

Роль парламенту.

Парламент є однією з ключових інституцій, яка бере участь у формуванні та контролі зовнішньополітичного курсу країни. Законодавчі органи, зокрема Сейм (нижня палата парламенту) та Сенат (верхня палата

парламенту), забезпечують демократичний процес прийняття та ратифікації міжнародних договорів та угод, які визначають зовнішньополітичні зобов'язання Польщі. Рішення парламенту мають вагомий вплив на взаємодію країни з іншими державами та міжнародними організаціями, а також на реалізацію стратегічних пріоритетів.

Важливо наголосити, що парламент також відіграє роль у контролі за діяльністю уряду в галузі зовнішньої політики. Парламентські комітети з зовнішньополітичних питань мають можливість здійснювати нагляд за виконанням законодавчих актів, спрямованих на зовнішньополітичну діяльність, та висловлювати свої рекомендації щодо внесення змін у політичний курс країни.

Роль урядових органів.

Урядові органи, включаючи президента та міністерства, відіграють центральну роль у формуванні, координації та впровадженні зовнішньополітичної стратегії Польщі. Президент як глава держави виступає в якості ключового представника країни на міжнародній арені, проводить переговори з лідерами інших держав та міжнародними організаціями, а також підписує міжнародні договори.

Міністерства та інші виконавчі органи мають завдання розробляти та втілювати конкретні заходи зовнішньополітичної стратегії, а також сприяти реалізації міжнародних договорів та угод. Вони взаємодіють з іншими країнами, державними та міжнародними організаціями, а також ведуть дипломатичні перемовини з метою підтримки національних інтересів [24].

Урядові органи також мають можливість ініціювати та пропонувати законодавчі акти, пов'язані з зовнішньополітичною діяльністю, та забезпечувати їхню відповідність міжнародним зобов'язанням та цілям країни. Їхні рішення та дії визначають долю зовнішньополітичних пріоритетів Республіки Польща та впливають на формування її іміджу на міжнародній арені.

Детальний аналіз ролі парламентських та урядових органів у процесі формування та впровадження законодавчих засад зовнішньої політики Республіки Польща

Роль парламенту:

Парламентські органи, зокрема Сейм та Сенат, відіграють важливу роль у визначенні основних напрямків та пріоритетів зовнішньої політики країни. Вони розглядають, обговорюють та приймають рішення щодо міжнародних договорів, які визначають зовнішньополітичні зобов'язання Польщі. Це можуть бути угоди про співробітництво, торговельні угоди, участь у міжнародних організаціях тощо.

Парламент також відіграє роль у здійсненні контролю за зовнішньополітичною діяльністю уряду. Парламентські комітети з зовнішньополітичних питань мають можливість проводити слухання, висловлювати рекомендації та вносити пропозиції щодо зовнішньополітичних ініціатив. Це дозволяє забезпечити більшу відкритість та прозорість процесу прийняття рішень у галузі зовнішньої політики.

Роль урядових органів:

Урядові органи є ключовими виконавчими органами, які відповідають за реалізацію зовнішньополітичних стратегій та виконання міжнародних зобов'язань країни. Міністерства, агентства та інші урядові структури забезпечують виконання рішень, прийнятих парламентом, а також розробляють конкретні заходи для досягнення зовнішньополітичних цілей.

Президент Республіки Польща також відіграє вагомий роль у зовнішньополітичних питаннях. Він представляє країну на міжнародній арені, проводить переговори з іншими державами та міжнародними організаціями, підписує міжнародні договори та сприяє реалізації зовнішньополітичних ініціатив.

Вплив на реалізацію зовнішньополітичних пріоритетів:

Парламентські та урядові органи мають значний вплив на визначення та реалізацію зовнішньополітичних пріоритетів країни. Їхні рішення і дії визначають обсяг та напрямки міжнародної співпраці, підтримки демократії та прав людини, участі у міжнародних конфліктах та рішеннях глобальних викликів.

Взаємодія між парламентськими та урядовими органами забезпечує координацію зусиль у впровадженні законодавчих засад зовнішньої політики. Це дозволяє країні бути більш послідовною та ефективною у взаємодії з іншими державами та міжнародними організаціями[25].

Усі ці аспекти підкреслюють важливість та складність взаємодії парламентських та урядових органів у процесі формування та впровадження законодавчих засад зовнішньої політики Республіки Польща. Вони забезпечують цілісність та послідовність зовнішньополітичної діяльності країни та впливають на її роль у міжнародних відносинах.

Вплив на внутрішні аспекти зовнішньополітичної діяльності:

Роль парламентських та урядових органів у формуванні та впровадженні законодавчих засад зовнішньої політики має важливий вплив на внутрішні аспекти країни. Перш за все, прийняття рішень щодо міжнародних договорів та участі в міжнародних організаціях може мати ефект на національну економіку, соціальні програми та інші сфери життя. Наприклад, підписання торговельних угод або співробітництво в рамках міжнародних проектів може вплинути на економічний розвиток та зайнятість.

Додатково, парламентська участь у формуванні зовнішньополітичної стратегії може мати важливий позитивний вплив на підтримку національної єдності та консенсусу в суспільстві. Коли громадяни бачать, що зовнішньополітичні рішення приймаються відкрито та демократично, це сприяє зміцненню довіри до державних інституцій.

Вплив на зовнішні аспекти зовнішньополітичної діяльності:

Роль парламентських та урядових органів також має суттєвий вплив на зовнішні аспекти зовнішньополітичної діяльності Республіки Польща. Парламентське схвалення міжнародних договорів та рішень в галузі зовнішньої політики підсилює їхню легітимність та міжнародний вплив. Це дозволяє країні бути впевненою партнеркою у міжнародних відносинах та сприяє зміцненню її позиції на міжнародній арені.

Урядові органи, зокрема міністерства, мають важливу роль у плануванні та реалізації конкретних заходів та програм, які спрямовані на досягнення зовнішньополітичних цілей. Їхні дії та ініціативи можуть впливати на міжнародну співпрацю, взаємодію з іншими державами та формування іміджу країни.

Таким чином, вплив парламентських та урядових органів на внутрішні та зовнішні аспекти зовнішньополітичної діяльності Республіки Польща відображає складний і взаємопов'язаний характер їхньої ролі у формуванні та впровадженні законодавчих засад зовнішньої політики.

Зокрема, роль парламентських та урядових органів у впровадженні законодавчих засад зовнішньої політики відображається у таких аспектах:

Парламентська легітимація: Парламент виступає як орган, який представляє інтереси нації та громадян. Прийняття міжнародних договорів та стратегічних зовнішньополітичних рішень через парламентський процес забезпечує їхню демократичну легітимацію та підтримку у суспільстві.

Контроль та нагляд: Парламентські комітети з зовнішньополітичних питань виконують важливу функцію контролю за діяльністю уряду в цій сфері. Це дозволяє забезпечити прозорість, обґрунтованість та відповідність дій уряду національним інтересам.

Подання рекомендацій та аналіз: Парламентські комітети можуть проводити детальний аналіз зовнішньополітичних ініціатив та робити рекомендації уряду.[26] Це сприяє розробці більш обґрунтованих та ефективних стратегій.

Публічний діалог: Публічні слухання та дебати в парламенті можуть сприяти популяризації та висвітленню ключових аспектів зовнішньополітичних рішень. Це сприяє відкритості, взаєморозумінню та активній участі громадян у формуванні зовнішньополітичних пріоритетів.

Урядові органи впроваджують законодавчі засади зовнішньої політики на практиці шляхом:

Виконання міжнародних зобов'язань: Уряд відповідає за реалізацію міжнародних договорів та участь в міжнародних організаціях відповідно до прийнятих рішень та пріоритетів.

Дипломатичну діяльність: Урядові органи організують та проводять дипломатичні переговори, обмін інформацією та співпрацю з іншими державами.

Міжнародні переговори: Уряд може вести переговори з метою вирішення міжнародних спорів, укладання угод та спільних ініціатив.

Реагування на глобальні виклики: Урядові органи розробляють плани та заходи для відповіді на глобальні проблеми, такі як тероризм, зміна клімату, міграція тощо.

Зовнішньополітична діяльність Республіки Польща є результатом взаємодії парламентських та урядових органів, які спільно формують, впроваджують та координують законодавчі засади зовнішньої політики країни. Такий підхід допомагає забезпечити цілісність, ефективність та співзвучність зовнішньополітичних зусиль Республіки Польща на міжнародній арені.

Завершуючи розділ , можна зазначити, що роль парламентських та урядових органів у формуванні та впровадженні законодавчих засад зовнішньої політики Республіки Польща є надзвичайно важливою та комплексною. Парламентська легітимація, контроль, рекомендації та публічний діалог сприяють демократичній природі зовнішньополітичних рішень, підсилюють національну єдність та сприяють забезпеченню національних інтересів.

Урядові органи виконують роль впровадження та реалізації законодавчих засад зовнішньої політики, забезпечуючи дотримання міжнародних зобов'язань, організуючи дипломатичні відносини та реагуючи на глобальні виклики.

Цей взаємодійний підхід дозволяє Республіці Польща займати активну та впливову позицію на міжнародній арені, сприяючи захисту національних інтересів та спільному досягненню міжнародних цілей.

РОЗДІЛ 3. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ПОЛЬЩІ

3.1 Євроатлантична інтеграція Польщі: зміни, особливості впровадження та розвитку

Євроатлантична стратегія Польщі відображає комплексний та динамічний підхід до її зовнішньополітичної діяльності, спрямований на забезпечення національної безпеки, розвитку та впливу на міжнародні події.[27] Ця стратегія базується на кількох ключових концептуальних засадах, які формують орієнтацію Польщі в рамках європейської та атлантичної спільнот.

1. Геополітичне позиціонування:

Польща розташована на перетині важливих геополітичних та культурних ліній, що надає їй ключове значення у регіоні Центральної та Східної Європи. Її євроатлантична стратегія ґрунтується на використанні цієї географічної переваги для підтримки стабільності, розвитку та співпраці в регіоні.

2. Інтеграція в європейські та атлантичні структури:

Польща активно прагне до інтеграції в Європейський союз та НАТО як ключові організації, які сприяють безпеці, розвитку та спільному прийняттю рішень. Це дозволяє країні забезпечити свою безпеку, поглиблювати співпрацю з партнерами та спільно долати глобальні виклики.

3. Демократія та права людини:

Польща вважає за основоположне додержання принципів демократії, прав людини та верховенства права. Вона активно підтримує сприяння цим цінностям на міжнародній арені, співпрацюючи з партнерами для підтримки демократії та захисту прав людини у різних регіонах.

4. Міжнародна співпраця та діалог:

Польща вірить у важливість активної міжнародної співпраці та діалогу для вирішення складних проблем та викликів. Вона розвиває партнерські відносини з іншими країнами та міжнародними організаціями, сприяючи спільному пошуку ефективних рішень.

5. Економічний розвиток та інновації:

Польща надає велику увагу економічному розвитку та інноваціям як ключовим чинникам зміцнення своєї позиції на міжнародній арені. Вона прагне до розвитку сучасної та конкурентоспроможної економіки, що сприяє підвищенню добробуту громадян та зміцненню внутрішньої стійкості.

Концептуальні засади євроатлантичної стратегії Польщі відображають її відданість спільним цілям, цінностям та партнерству з країнами Європи та Атлантики. Ця стратегія сприяє розвитку Польщі як активного та впливового учасника міжнародних відносин, який спільно з іншими країнами працює над забезпеченням миру, стабільності та процвітання у світі [28].

Євроатлантична інтеграція Польщі є ключовим напрямком її зовнішньої політики, спрямованим на поглиблення співпраці та взаєморозуміння з Європейським Союзом та Північноатлантичним альянсом (НАТО). Ця стратегія має за мету забезпечення безпеки, стабільності, економічного розвитку та підтримки демократичних цінностей у регіоні та світі.

Започаткована у період після завершення Холодної війни, євроатлантична інтеграція Польщі стала важливим кроком у її зусиллях зміцнити свою позицію на міжнародній арені та забезпечити національну безпеку. Членство у Північноатлантичному альянсі, яке було досягнуте у 1999 році, дало Польщі гарантії колективної оборони та підвищило її вплив у забезпеченні стабільності в Європі.

Вступ до Європейського Союзу у 2004 році позначив новий етап євроатлантичної інтеграції Польщі. Це відкрило шлях для глибокого

економічного і політичного співробітництва з іншими державами-членами ЄС, сприяючи модернізації економіки, технологічному розвитку та обміну досвідом.

Особливості впровадження євроатлантичної інтеграції включають адаптацію до стандартів та політичних директив ЄС та НАТО, реформування правової системи, підвищення стандартів життя та забезпечення прав громадян. Ці процеси сприяли зміцненню демократії, правової держави та забезпечили платформу для спільного прийняття стратегічних рішень.

Євроатлантична інтеграція Польщі відіграє важливу роль у зовнішньополітичній діяльності країни, впливаючи на її місце та роль у міжнародних відносинах. Дослідження цієї стратегії дозволяє краще зрозуміти важливість співпраці, адаптації та взаємодії для досягнення стійкого розвитку та забезпечення мирного співіснування в сучасному світі.

Зміни в євроатлантичній інтеграції Польщі:

Запровадження євроатлантичної інтеграції в Польщі призвело до важливих змін у її зовнішньополітичному курсі, національному розвитку та спільноті громадян. Вступ до Європейського Союзу (2004 рік) та НАТО (1999 рік) відкривав нові можливості та виклики, які вимагали переорієнтації державної стратегії та адаптації до нових реалій.

1. Політична та економічна конвергенція:

Вступ до ЄС зобов'язав Польщу гармонізувати своє законодавство з правилами та нормами ЄС. Це вимагало проведення обширних реформ у багатьох сферах, включаючи правосуддя, банківську систему, ринок праці, екологічні стандарти та інші. Поступове зближення політичних, економічних та правових рамок ЄС з польськими дозволило забезпечити більшу стабільність та передбачуваність у розвитку країни.

2. Зміна геополітичного контексту:

Вступ до НАТО став кроком до забезпечення національної безпеки Польщі та змінив геополітичний статус країни. Членство у альянсі

забезпечило Польщі гарантії колективної оборони та співпрацю з іншими членами військового блоку. Це дало можливість Польщі активніше сприяти стабільності та безпеці у своєму регіоні та поза ним.

3. Реформи та соціальний розвиток:

Зміни відбулися не тільки на рівні законодавства, а й у суспільстві. Євроатлантична інтеграція стимулювала проведення соціальних та економічних реформ, що призвело до зміни якісних характеристик життя громадян.[29] Реформи в охороні здоров'я, освіті, соціальному забезпеченні сприяли підвищенню якості життя та зміцненню соціального розвитку.

4. Адаптація до нових викликів:

Зміни в геополітичному середовищі та виклики епохи (наприклад, криза в Україні, загострення відносин з Росією) змусили Польщу адаптуватися до нових загроз та викликів. Євроатлантична інтеграція надала Польщі більше можливостей співпрацювати з іншими країнами та міжнародними організаціями для врегулювання конфліктів та забезпечення стабільності у регіоні.

Усі ці зміни в євроатлантичній інтеграції Польщі відображають її адаптаційну здатність, зусилля у вирішенні глобальних викликів та прагнення до підтримки міжнародної безпеки, стабільності та співпраці. Ця динаміка впливає на зовнішню політику країни та відображається у її ролі на міжнародній арені.

Особливості впровадження євроатлантичної інтеграції в Польщі:

Впровадження євроатлантичної інтеграції в Польщі було складним та багатогранним процесом, який вимагав від країни значних зусиль у вирішенні різноманітних завдань. Особливості цього процесу виявилися в таких аспектах:

1. Структурні та інституційні реформи:

Впровадження євроатлантичної інтеграції вимагало проведення значних структурних та інституційних реформ у різних сферах суспільства. Польща змінювала свою законодавчу базу, реформувала адміністративний

апарат, а також здійснювала зміни в економічних, соціальних та культурних аспектах для відповідності стандартам ЄС та НАТО.

2. Процес адаптації та навчання:

Адаптація до стандартів ЄС та НАТО вимагала від уряду та суспільства активного навчання та ознайомлення з новими правилами та нормами. Впровадження євроатлантичної інтеграції передбачало навчання урядовців, законодавців, а також громадян, щоб забезпечити розуміння та ефективну реалізацію нових вимог.

3. Модернізація економіки:

Польща здійснювала серйозну модернізацію своєї економіки для відповідності економічним стандартам ЄС та забезпечення конкурентоспроможності на міжнародному рівні. Це включало реформи в галузі фінансів, підприємництва, торгівлі та інфраструктури.

4. Забезпечення прав людини та демократії:

Однією з основних вимог для впровадження євроатлантичної інтеграції було забезпечення захисту прав людини, дотримання демократичних принципів та розвитку правової держави. Польща проводила реформи у сфері правосуддя, боротьби з корупцією та забезпечення громадянських свобод.

5. Соціокультурні зміни:

Впровадження євроатлантичної інтеграції також відбивалося на соціокультурних змінах у польському суспільстві. Глобалізація та зближення зі західними країнами призвели до змін у способі життя, цінностях та поглядах громадян.

6. Зовнішньополітичний контекст:

Особливості впровадження євроатлантичної інтеграції були також обумовлені зовнішньополітичним контекстом. Роль Польщі як члена ЄС та НАТО в регіоні та світі вимагала адаптації до нових геополітичних реалій, вирішення конфліктів та співпраці з іншими державами[30].

Особливості впровадження євроатлантичної інтеграції у Польщі відображають визначальний вплив цього процесу на різні сфери життя країни. Від адаптації законодавства до соціокультурних змін, цей процес відіграв важливу роль у визначенні сучасного обличчя Польщі та її місця у світі.

Особливості впровадження євроатлантичної інтеграції в Польщі:

Впровадження євроатлантичної інтеграції в Польщі було складним та багатограним процесом, який вимагав від країни значних зусиль у вирішенні різноманітних завдань. Особливості цього процесу виявилися в таких аспектах:

1. Структурні та інституційні реформи:

Впровадження євроатлантичної інтеграції вимагало проведення значних структурних та інституційних реформ у різних сферах суспільства. Польща змінювала свою законодавчу базу, реформувала адміністративний апарат, а також здійснювала зміни в економічних, соціальних та культурних аспектах для відповідності стандартам ЄС та НАТО.

2. Процес адаптації та навчання:

Адаптація до стандартів ЄС та НАТО вимагала від уряду та суспільства активного навчання та ознайомлення з новими правилами та нормами. Впровадження євроатлантичної інтеграції передбачало навчання урядовців, законодавців, а також громадян, щоб забезпечити розуміння та ефективну реалізацію нових вимог.

3. Модернізація економіки:

Польща здійснювала серйозну модернізацію своєї економіки для відповідності економічним стандартам ЄС та забезпечення конкурентоспроможності на міжнародному рівні. Це включало реформи в галузі фінансів, підприємництва, торгівлі та інфраструктури.

4. Забезпечення прав людини та демократії:

Однією з основних вимог для впровадження євроатлантичної інтеграції було забезпечення захисту прав людини, дотримання

демократичних принципів та розвитку правової держави. Польща проводила реформи у сфері правосуддя, боротьби з корупцією та забезпечення громадянських свобод[31].

5. Соціокультурні зміни:

Впровадження євроатлантичної інтеграції також відбивалося на соціокультурних змінах у польському суспільстві. Глобалізація та зближення зі західними країнами призвели до змін у способі життя, цінностях та поглядах громадян.

6. Зовнішньополітичний контекст:

Особливості впровадження євроатлантичної інтеграції були також обумовлені зовнішньополітичним контекстом. Роль Польщі як члена ЄС та НАТО в регіоні та світі вимагала адаптації до нових геополітичних реалій, вирішення конфліктів та співпраці з іншими державами.

Особливості впровадження євроатлантичної інтеграції у Польщі відображають визначальний вплив цього процесу на різні сфери життя країни. Від адаптації законодавства до соціокультурних змін, цей процес відіграв важливу роль у визначенні сучасного обличчя Польщі та її місця у світі.

Взаємодія та виклики євроатлантичної інтеграції в Польщі:

Взаємодія між Польщею та її євроатлантичними партнерами в процесі інтеграції має декілька ключових аспектів, включаючи спільні цілі, діалог, співпрацю та вирішення викликів. Однак, разом з позитивними аспектами, така взаємодія стикається із певними викликами.

1. Спільні цілі та цінності:

Євроатлантична інтеграція побудована на спільних цілях та цінностях, таких як демократія, права людини, ринкова економіка та мирне співробітництво. Спільний напрямок розвитку допомагає Польщі сприяти стабільності та розвитку не лише власної країни, а й у всьому регіоні.

2. Діалог та співпраця:

Партнерство між Польщею та її євроатлантичними союзниками базується на відкритому діалозі, обміні думками та співпраці. Це дозволяє учасникам розвивати спільні підходи до рішення важливих глобальних та регіональних проблем, а також сприяє обміну досвідом та передачі кращих практик.

3. Спільні ініціативи та проекти:

У процесі євроатлантичної інтеграції Польща активно приймає участь у спільних ініціативах та проектах, спрямованих на розвиток різних сфер, від економіки до безпеки. Це може включати спільні військові навчання, економічні інвестиції, культурний обмін та інші форми співпраці.

4. Виклики:

Поміж позитивними аспектами інтеграції є і виклики, з якими стикається Польща та інші країни. На позаду євроатлантичних відносин впливають різні фактори, такі як геополітичні зміни, тероризм, економічні кризи, міграційні та біженцівські потоки. Польщі доводиться вирішувати ці виклики разом зі своїми партнерами, шукаючи спільні підходи та рішення.

5. Забезпечення безпеки та стабільності:

Інтеграція в НАТО та європейські структури допомагає Польщі забезпечувати свою безпеку та сприяти стабільності у регіоні та за його межами. [32] У зв'язку зі змінами у глобальній безпеці, Польща разом з іншими членами спільно протистоїть викликам, таким як кіберзагрози, гібридні загрози та інші.

Узагалі, взаємодія у рамках євроатлантичної інтеграції відображає дійсний спільний зусилля для досягнення стабільності, безпеки, економічного розвитку та зміцнення демократії.

Розділ , присвячений євроатлантичній інтеграції Польщі, розкрив важливі аспекти змін, особливостей впровадження та розвитку цієї стратегічної спрямованості країни. Польща, визнаючи свою роль та відповідальність на міжнародній арені, обрала шлях активної співпраці з

євроатлантичними партнерами з метою забезпечення своєї безпеки, економічного розвитку та сприяння демократії.

Зміни, що відбулися внаслідок євроатлантичної інтеграції, виявилися багатограними та значущими. Вони включають реформи в політичній, економічній та військовій сферах, які сприяли покращенню управління країною та підвищенню життєвого рівня громадян. Важливим результатом стало членство Польщі в НАТО та Європейському союзі, що дало країні можливість брати активну участь у прийнятті рішень на міжнародній арені та спільно з партнерами вирішувати глобальні проблеми.

Особливості впровадження євроатлантичної інтеграції в Польщі полягають у складних трансформаціях внутрішньої структури, законодавства та економіки. Країна стикалася із викликами адаптації до стандартів ЄС та НАТО, а також забезпеченням внутрішнього консенсусу щодо реформ. Впровадження інтеграційних заходів вимагало від Польщі терпіння, наполегливості та зусиль на шляху до досягнення визначених цілей.

Розвиток євроатлантичної інтеграції в Польщі не зупиняється, і він носить динамічний та перспективний характер. Країна продовжує реалізовувати стратегічні заходи для поглиблення співпраці з партнерами та впровадження нових ініціатив у різних сферах. Євроатлантична інтеграція є не лише засобом досягнення певних політичних та економічних цілей, але й виражає позицію Польщі як активного та впливового учасника світових подій.

Узагалі, розділ про євроатлантичну інтеграцію Польщі висвітлив складний, але важливий процес змін, який допоміг країні зміцнити свою позицію в міжнародних відносинах, забезпечити свою безпеку та сприяти стабільності та розвитку у регіоні та світі[33].

3.2. Фактор США у польській стратегії вступу до НАТО

Партнерство з Сполученими Штатами Америки завжди відіграло ключову роль у зовнішньополітичних пріоритетах Польщі, особливо в контексті її прагнення до вступу до НАТО. Фактор США виявився важливим детермінантом у формуванні та реалізації стратегії забезпечення національної безпеки, а також зміцнення стійкості та впливу Польщі на міжнародній арені.

Стратегічне партнерство з США:

Співпраця Польщі та США заснована на спільних цінностях, інтересах та безпеці. У 1994 році обидві країни підписали "Декларацію про стратегічне партнерство", яка заклали основу для розвитку глибокого співробітництва в політичних, економічних, оборонних та культурних сферах.

Міжнародний вплив та підтримка:

Підтримка США була важливим фактором для Польщі на шляху до вступу до НАТО. США не лише підкреслювали важливість розширення НАТО на схід, але й активно сприяли проведенню реформ та адаптації польських військових структур до стандартів альянсу[34].

Воєнна співпраця та оборонна безпека:

Польща і США регулярно співпрацюють у військовій сфері, проводячи спільні навчання, тренування та обмін досвідом. Зокрема, важливу роль відіграє розміщення американських військових баз та засобів в Польщі, що сприяє підвищенню оборонної здатності країни та зміцненню її позицій у регіоні.

Геополітична рівновага:

Співпраця з США допомагає Польщі зберігати геополітичну рівновагу в регіоні та забезпечує їй додаткові можливості для впливу на події у Східній та Центральній Європі.

Економічні та торговельні відносини:

Співпраця між країнами в економічних сферах також відіграє важливу роль. США є одним із ключових торговельних партнерів Польщі, сприяючи економічному розвитку та інвестиціям.

Фактор США має безсумнівний вплив на польську стратегію вступу до НАТО. Співпраця з США допомагає Польщі забезпечити свою оборону, зміцнити своє становище на міжнародній арені та підтримує безпеку та стабільність у регіоні.

Політична підтримка:

Сполучені Штати виступали як важливий союзник та партнер для Польщі, підтримуючи її зусилля щодо вступу до НАТО. Політичні контакти, обмін інформацією та координація стратегій дозволили підтримувати високий рівень уваги до польського членства у НАТО у міжнародних дипломатичних колах.

Військова співпраця та підтримка:

Співпраця у військовій сфері включала військові навчання, обмін досвідом, спільні участі у миротворчих операціях та важливу роль у підготовці польських військових структур до вимог НАТО. Польща отримала підтримку у підвищенні своєї оборонної здатності та адаптації до стандартів альянсу.

Гарантія безпеки:

Вступ до НАТО означав гарантію колективної оборони для Польщі у випадку агресії. Партнерство з США підсилювало польську безпеку, допомагаючи забезпечити захист її територіальної цілісності та національного суверенітету.

Геополітична рівновага та вплив:

Співпраця зі США допомагала Польщі зберігати баланс між інтересами різних геополітичних гравців у регіоні, сприяючи її позиціям у міжнародних діалогах та розвитку регіональної співпраці.

Економічні відносини та інвестиції:

Економічне співробітництво між Польщею та США також мало вагомий вплив на відносини між країнами. Інвестиції, торгівля та технологічний обмін сприяли підвищенню конкурентоспроможності польської економіки та зміцненню партнерства[35].

Політична взаємодія:

Політична підтримка США була важливим показником для Польщі у її зусиллях наблизитися до НАТО. Висока оцінка партнерства та підтримка польських амбіцій стосовно членства в альянсі збільшили міжнародний авторитет та довіру до країни.

Військова співпраця:

Взаємодія з американськими військовими структурами допомагала Польщі адаптувати свою оборонну систему до стандартів НАТО та забезпечити відповідність її військової потужності вимогам альянсу.

Безпекові гарантії:

Гарантії безпеки, надані США, сприяли підвищенню довіри та впевненості Польщі у власних можливостях для захисту свого територіального цілісності та суверенітету.

Геополітичний вплив:

Співпраця з США в рамках вступу до НАТО дозволила Польщі зміцнити свою геополітичну роль у Центральній та Східній Європі. Підтримка США у регіоні сприяла стабільності та спільним ініціативам.

Спільні військові операції:

Партнерство зі Сполученими Штатами в рамках військових операцій та миротворчих місій дозволило Польщі поглибити свої військові зв'язки та навички.

Економічний вимір:

Співпраця зі США також сприяла підвищенню економічного потенціалу Польщі через інвестиції, технологічний обмін та спільні проекти.

Фактор США став важливим катализатором та підтримкою для Польщі у реалізації її стратегічних цілей щодо вступу до НАТО, забезпечуючи країні надійну опору, захист та підтримку на шляху до оборонного альянсу.

Політична підтримка:

Політичний аспект співпраці між Польщею та США в рамках вступу до НАТО полягав у високому рівні взаєморозуміння, обміну інформацією та спільних стратегічних цілей. Партнерство зі Сполученими Штатами підтримувало польські дипломатичні зусилля та забезпечувало широкий міжнародний лобінг на користь членства Польщі у НАТО [36].

Військова співпраця та технічна підтримка:

Важливим аспектом співпраці була військова та технічна допомога США Польщі. Програми навчання, спільні військові тренування та обмін досвідом забезпечували адаптацію польських збройних сил до стандартів НАТО та підвищували їхню бойову готовність.

Політика безпеки та оборони:

Фактор США зміцнив відчуття гарантованої колективної безпеки для Польщі у випадку агресії. Американська підтримка підвищувала рівень довіри польської влади до ефективності дій оборонного альянсу.

Безпекова архітектура регіону:

Партнерство зі США сприяло створенню більш стійкої та безпечної архітектури безпеки у Центральній та Східній Європі. Це дозволило забезпечити стабільність, запобігти потенційним загрозам та зміцнити позиції регіону в міжнародних справах.

Вплив на міжнародну арену:

Підтримка США в процесі вступу Польщі до НАТО дала країні можливість активніше брати участь у міжнародних обговореннях та ініціативах, сприяючи зміцненню її впливу на міжнародні події.

Спільні цінності та демократичні ідеали:

Взаємодія з США підкреслювала спільні цінності, які об'єднували Польщу та американський народ, зокрема прив'язаність до демократії, прав людини та розвитку.

Виклики та перспективи:

Взаємодія з США у польській стратегії вступу до НАТО відзначалася не лише позитивними аспектами, а й викликами. Після приєднання до НАТО Польща стало обов'язковим враховувати інтереси та позицію США у міжнародних справах, що призводило до складних дипломатичних вирішень.

Взаємодія зі Сполученими Штатами Америки стала визначальним елементом польської стратегії вступу до НАТО, забезпечуючи необхідну підтримку, довіру та ресурси для реалізації цієї важливої мети.

У цьому підрозділі ми розгляну Політичну, військову та економічну взаємодію між Польщею та Сполученими Штатами Америки в рамках стратегії вступу до НАТО виявилася дорогоцінним ресурсом для реалізації стратегічних цілей Польщі. Фактор США сприяв підвищенню довіри, безпеки та стабільності національної оборони, забезпечуючи Польщі міцні підвалини для її інтеграції до міжнародних структур [38].

Партнерство з США забезпечило Польщі не лише безпековий контекст для вступу до НАТО, а й покращило її геополітичне положення та вплив на регіональну та світову арену. Співпраця з американськими партнерами дозволила Польщі активно впливати на важливі міжнародні питання, сприяла розвитку її військових сил та зміцненню національної оборонної потужності.

Однак, фактор США також ставив перед Польщею виклики. Партнерство з американськими союзниками часто вимагало компромісів та дипломатичних зусиль для вирішення різних питань, а також врахування інтересів США в міжнародних відносинах. Така взаємодія була справжнім тестом для польської дипломатії та здатності країни впливати на міжнародну арену.

У підсумку, роль США у польській стратегії вступу до НАТО була надзвичайно важливою та комплексною. Співпраця зі Сполученими Штатами допомогла Польщі забезпечити свою національну безпеку, зміцнити геополітичну позицію та активно брати участь у міжнародних відносинах.

3.3. Партнерські відносини з Європейським Союзом: гармонізація та розвиток європейських цінностей

Партнерство між Польщею та Європейським Союзом (ЄС) відіграє ключову роль у формуванні та впровадженні зовнішньополітичних пріоритетів країни. Глибокі і динамічні відносини з ЄС сприяють гармонізації та розвитку європейських цінностей в Польщі, сприяючи втіленню її стратегічних цілей та забезпеченню національної безпеки.

Гармонізація європейських цінностей:

Партнерство Польщі з Європейським Союзом в сфері зовнішньої політики відіграє важливу роль у сприянні гармонізації європейських цінностей внутрішньо та впровадженні їх на практиці. Ця взаємодія є не тільки засобом підтримки польської демократії та розвитку, але й сприяє створенню спільного європейського простору цінностей, де важливість прав людини, рівності, свободи та правової держави є центральними.

Польща, прагнучи до глибокої інтеграції в структури ЄС, активно працює над адаптацією своїх законів, політик і практик до європейських норм та стандартів. Це включає в себе зусилля у різних сферах, від правової системи та реформ до соціально-економічних та культурних аспектів [40].

Гармонізація європейських цінностей допомагає Польщі стати більш конструктивним і діалоговим учасником на міжнародній арені, сприяє зміцненню демократії та громадянського суспільства в країні. Цей процес також сприяє формуванню спільної європейської ідентичності, яка базується на спільних цінностях, і сприяє зближенню країн ЄС.

Зусилля Польщі щодо гармонізації європейських цінностей також мають позитивний вплив на її зовнішньополітичні відносини. Польща виступає в ролі посередника та сприяє у поширенні європейських цінностей в регіональних конфліктах, співпраці з партнерами та вирішенні міжнародних проблем.

Отже, гармонізація європейських цінностей в польській зовнішній політиці відіграє важливу роль у спільному побудові стабільного, безпечного та демократичного Європейського Союзу, сприяючи взаєморозумінню, мирному врегулюванню конфліктів та спільному розвитку.

Економічні інтеграції та спільні цілі:

Економічна інтеграція є однією з ключових складових партнерства Польщі з Європейським Союзом і відіграє важливу роль у формуванні та втіленні концептуальних засад євроатлантичної стратегії Польщі. Взаємодія Польщі з ЄС у сфері економіки та торгівлі має широкий спектр позитивних наслідків та спільних цілей.

Після приєднання до Європейського Союзу в 2004 році, Польща мала можливість активно взяти участь у спільному європейському ринку, що призвело до зростання торгівлі, інвестицій та економічного розвитку країни. Використання спільних економічних інструментів та стандартів дало змогу підвищити конкурентоспроможність польських підприємств на міжнародному ринку.

Однією з важливих спільних цілей є підтримка сталого економічного розвитку та забезпечення високого рівня життя для громадян Польщі та інших країн ЄС. Співпраця у сфері економічної політики, фінансів, регулювання та інновацій сприяє досягненню цих цілей шляхом спільних зусиль у вирішенні глобальних викликів та створенні сприятливих умов для розвитку бізнесу та інвестицій [41].

Економічні інтеграції також сприяють розвитку торговельних відносин між Польщею та іншими країнами ЄС. Членство у ЄС дозволяє

Польщі вільно торгувати товарами та послугами на спільному ринку, що веде до зростання обсягів експорту та імпорту, сприяючи розвитку національної економіки та створюючи нові можливості для польських підприємств.

Однак економічна інтеграція також вимагає вирішення певних викликів та адаптації до спільних економічних політик ЄС. Наприклад, гармонізація правил та стандартів може потребувати внесення змін у національне законодавство. Крім того, економічна залежність може впливати на рішення країни у важливих геополітичних питаннях, вимагаючи збалансованого підходу до зовнішньої політики.

Отже, економічні інтеграції та спільні цілі між Польщею та Європейським Союзом мають значний вплив на розвиток обидвох сторін. Вони сприяють зміцненню економічних зв'язків, спільному розв'язанню економічних викликів та створенню стабільного та процвітаючого регіону.

Підтримка стабільності та безпеки:

Польща, зосереджуючи свої зусилля на підтримці стабільності та безпеки в євроатлантичному регіоні, виглядає на це як на ключову складову своєї зовнішньополітичної стратегії. Взаємодія з Європейським Союзом та партнерами з НАТО дозволяє Польщі впливати на розвиток міжнародної безпекової архітектури та спільно долати виклики, які ставлять під загрозу стабільність та мир у регіоні [42].

У цьому контексті підтримка стабільності та безпеки включає такі аспекти:

1. Партнерство з НАТО: Польща, ставши членом НАТО, здійснює активну участь у колективній обороні та зміцненні безпеки в Європі та поза її межами. Польські військові одиниці беруть участь у міжнародних місіях та операціях під егідою НАТО, що сприяє збалансованому розподілу військових зусиль для забезпечення миру та безпеки.

2. Анексія Криму та конфлікт на сході України: Польща виступає в якості активного учасника міжнародних зусиль щодо засудження російської

анексії Криму та підтримки суверенітету України. Взаємодія з ЄС та НАТО допомагає підтримувати спільні засади безпеки та стабільності в обличчі цього виклику.

3. Запобігання та протидія тероризму: Польща активно співпрацює з партнерами з ЄС та НАТО у питаннях запобігання та протидії тероризму. Взаємна обмін інформацією та координація заходів допомагають забезпечити безпеку в регіоні та за його межами.

4. Кібербезпека: Зростаюча загроза кібератак вимагає спільних зусиль для захисту критично важливої інфраструктури та інформаційних систем. Польща співпрацює з ЄС та НАТО у питаннях кібербезпеки, впроваджуючи заходи для запобігання та відповіді на кіберзагрози.

5. Спільні військові вправи та тренування: Польща активно бере участь у спільних військових вправах та тренуваннях з партнерами з ЄС та НАТО, сприяючи підвищенню готовності та спільних зусиль у забезпеченні безпеки.

Підтримка стабільності та безпеки є важливим компонентом концептуальних засад євроатлантичної стратегії Польщі. Співпраця з ЄС та НАТО допомагає Польщі забезпечувати сталість та мир у регіоні та спільно вирішувати виклики, що стоять перед міжнародною спільнотою.

Спільні виклики та ризики:

Партнерські відносини Польщі з Європейським Союзом в контексті гармонізації та розвитку європейських цінностей відіграють важливу роль у забезпеченні стабільності та просуванні спільних інтересів. Проте, існують спільні виклики та ризики, які потребують уваги та спільних зусиль для їх вирішення.

1. Внутрішні реформи та консолідація демократії: Гармонізація європейських цінностей передбачає внутрішні реформи для зміцнення демократії, правової держави та захисту прав людини. Польща, як і інші країни, повинна ставити перед собою завдання підвищення ефективності судової системи, боротьби з корупцією та забезпечення свободи слова.

2. Міграційні процеси: Європейський Союз стикається з викликами, пов'язаними з міграційними процесами, які можуть вплинути на соціально-економічну стабільність країн-членів. Гармонізація цінностей передбачає спільний підхід до управління міграційними потоками, забезпечення інтеграції мігрантів та підтримки вразливих груп.

3. Боротьба з викликами безпеки: Польща та Європейський Союз стикаються з загрозами тероризму, кібератак та гібридної війни. Гармонізація цінностей передбачає спільні зусилля у підтримці кібербезпеки, розвідки та реагуванні на терористичні загрози.

4. Енергетична безпека: Забезпечення стабільності постачання та диверсифікація джерел енергії є важливим аспектом гармонізації європейських цінностей. Залежність від окремих постачальників може створити ризик для енергетичної безпеки країн-членів ЄС, і тому спільні зусилля в розвитку альтернативних джерел та мереж енергопостачання є надзвичайно важливими.

5. Внутрішні розділи та геополітичні ризики: Різні підходи до геополітичних питань та інтересів окремих країн можуть призвести до внутрішніх розділів в ЄС. Це може ускладнити процес прийняття спільних рішень та вплинути на здатність до взаємодії.

Враховуючи ці виклики та ризики, Польща та Європейський Союз повинні спільно працювати над забезпеченням стабільності, безпеки та процвітання в регіоні. Тісна співпраця та взаємодія можуть допомогти подолати об'єднувальні фактори та зробити кроки до досягнення спільних цілей та цінностей.

Перспективи розвитку партнерства:

Роль Польщі в Європейському Союзі та НАТО, її співпраця з ЄС та США в рамках євроатлантичної інтеграції відіграють важливу роль у формуванні майбутнього розвитку. Партнерство Польщі з ЄС та США має потенціал для подальшого зміцнення та поглиблення, що може призвести до спільних досягнень та вирішення важливих викликів.

1. Розвиток економічної співпраці: Партнерство з ЄС надає Польщі можливість брати участь у європейському ринку, сприяючи економічному зростанню та інноваціям. Розвиток економічної співпраці може сприяти зміцненню фінансової стабільності, створенню робочих місць та підвищенню життєвого рівня громадян [43].

2. Збільшення впливу в міжнародних справах: Партнерство з ЄС та НАТО надає Польщі платформу для активної участі в міжнародних справах та вирішенні глобальних викликів. За рахунок спільних зусиль можна зміцнити вплив Польщі на міжнародній арені, включаючи участь у миротворчих місіях, розвитку та гуманітарній допомозі.

3. Розвиток інновацій та науки: Співпраця з ЄС сприяє обміну знаннями, дослідженням та інноваційному розвитку. Польща має можливість залучити інвестиції у наукові дослідження та розвиток нових технологій, що сприятиме зміцненню конкурентоспроможності та створенню сприятливих умов для розвитку галузей високих технологій.

4. Безпека та оборона: Партнерство з НАТО надає Польщі можливість брати участь у колективних оборонних зусиллях, що забезпечує безпеку та стабільність в регіоні. Розвиток співпраці в галузі оборони може сприяти зміцненню обороноздатності та вдосконаленню військових структур.

5. Розвиток гуманітарних відносин: Партнерство з ЄС та НАТО може сприяти розвитку гуманітарних відносин, включаючи обмін студентами, культурною співпрацею та розвиток громадських зв'язків. Це сприятиме зміцненню взаєморозуміння та співпраці між країнами.

6. Рішення спільних викликів: Польща, співпрацюючи з ЄС та США, може спільно вирішувати виклики, такі як зміна клімату, енергетична безпека, боротьба з тероризмом та кіберзагрозами. Партнерство надає можливість посилювати спільні зусилля та робити кроки до створення стабільного та безпечного світу.

В цілому, перспективи розвитку партнерства Польщі з Європейським Союзом та США є обіцяючими. Спільна праця над зміцненням демократії,

економіки, безпеки та спільних цінностей може привести до досягнення спільних цілей та забезпечити стабільність та процвітання в регіоні та за його межами.

Висновуючи, партнерські відносини Польщі з Європейським Союзом відіграють важливу роль у формуванні та розвитку європейських цінностей, сприяючи гармонізації і взаємному зближенню на політичному, економічному та культурному рівнях. Ця динамічна співпраця не тільки сприяє розвитку внутрішнього потенціалу Польщі, але й сприяє її активному внеску у процеси спільної європейської інтеграції.

Зусилля, спрямовані на гармонізацію європейських цінностей, виявляються в ряді аспектів. Польща, активно співпрацюючи з ЄС, робить кроки до зближення у сфері прав людини, демократії та правової системи. Це створює сприятливі умови для розвитку громадянського суспільства та становлення плюралістичної політичної культури.

Розвиток європейських цінностей також сприяє глибшій інтеграції Польщі в європейський економічний простір. Партнерство з ЄС робить акцент на розвиток сталих економічних відносин, спільних ринків та інфраструктурних проектів, що забезпечує рост економіки та підвищення життєвого рівня громадян.

У партнерстві з Європейським Союзом Польща також активно сприяє вирішенню важливих глобальних викликів, таких як зміна клімату, енергетична безпека та розвиток сталої енергетики. Це вказує на зростаючий вплив та відповідальність Польщі у міжнародних справах.

У подальшому розвитку партнерства з Європейським Союзом важливо продовжувати акцентувати на розвитку європейських цінностей, спільних цілей та взаємовигідних зусиль. Це може включати подальшу гармонізацію законодавства, підтримку ініціатив, спрямованих на розвиток демократії та прав людини, а також спільну працю над вирішенням глобальних викликів. Такий підхід сприятиме зміцненню європейського

співтовариства та забезпеченню стабільності та процвітання в регіоні та світі.

ВИСНОВОК

Дослідження особливостей формування та імплементації Євроатлантичної стратегії Польщі в період з 1991 по 2023 роки надзвичайно важливе для розуміння ролі країни у міжнародних відносинах, а також для аналізу впливу геополітичних та гео економічних чинників на її зовнішньополітичну діяльність.

Процес формування та імплементації Євроатлантичної стратегії Польщі був складним та динамічним. Від відновлення незалежності у 1991 році до сьогодні країна пройшла вражаючий шлях, відзначившись активними зусиллями на шляху до європейської та атлантичної інтеграції. Зміни в політичному курсі, спрямованому на підтримку демократії, прав людини та розвитку, свідчать про постійне прагнення Польщі впроваджувати європейські цінності та наближатись до стандартів, встановлених у євроатлантичному співтоваристві.

Однією з ключових особливостей імплементації Євроатлантичної стратегії була активна підтримка США як важливого стратегічного партнера. Вплив США на зовнішньополітичний курс Польщі в напрямку євроатлантичної інтеграції був помітним та значущим, що засвідчує суттєвий внесок американського фактору у становлення та розвиток польської зовнішньополітичної стратегії.

Гармонізація європейських цінностей, зміцнення партнерських відносин з Європейським Союзом та активна участь у спільних ініціативах сприяли зміцненню ролі Польщі на європейській та світовій аренах. Партнерство з ЄС допомагало країні впроваджувати реформи, забезпечувати економічний розвиток та вирішувати важливі глобальні виклики.

Однак розвиток Євроатлантичної стратегії також виявив ряд викликів та ризиків, пов'язаних з геополітичними та економічними перетвореннями в регіоні та світі. Польща сталкивалась із складнощами під час адаптації до

нових реалій, але її вміння адекватно реагувати на виклики сприяло підтримці стабільності та безпеки.

Загалом, особливості формування та імплементації Євроатлантичної стратегії Польщі є важливим фактором її зовнішньополітичної діяльності. Цей процес допомагає країні зберігати і розширювати свої партнерські зв'язки, сприяє розвитку глобальних співтовариств, забезпечує участь у важливих міжнародних ініціативах та підтримує її важливу роль на міжнародній арені.

Це дослідження розкрило значущі зміни у польській зовнішньополітичній стратегії протягом останніх трьох десятиліть, підкреслило важливість співпраці з ключовими партнерами, зокрема США та Європейським Союзом, а також наголосило на важливість гармонізації європейських цінностей та забезпечення стабільності та безпеки у регіоні.

Світові зміни, важкі випробування та нові виклики вимагають від Польщі та її партнерів продовжувати спільні зусилля для зміцнення стабільності, розвитку та забезпечення прав людини на міжнародній арені. Євроатлантична стратегія Польщі є ключовим інструментом для досягнення цих цілей, сприяючи партнерству, спільним ініціативам та розв'язанню найважливіших глобальних викликів.

Маючи на увазі зазначені особливості та досягнення, можна стверджувати, що Євроатлантична стратегія Польщі є важливим фактором для зміцнення позиції країни в міжнародних відносинах та забезпечення її активної участі у глобальних процесах. Подальший розвиток цієї стратегії вимагатиме постійних зусиль, адаптації до змін та підтримки соціально-економічного розвитку, що сприятиме підтвердженню Польщі як важливого гравця на міжнародній арені та сприятиме становленню гармонійного, стабільного та безпечного світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Europe Agreement establishing an association between the Europe an Communities and their Member States, of the one part, and the Republic of Poland, of the other part // Official Journal L 348. – 1993. – 31 desember. – P. 2–18.
2. «Charter of the United Nations»/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: <http://www.un.org/en/documents/charter/>
3. Innovation Union Scoreboard 2011. - Maastricht Economic and Social Research Institute, 2012. - 101 с.
4. Innovation Union Scoreboard 2011. - Maastricht Economic and Social Research Institute, 2012. - 101 с.
5. Басараб М. Б. Досвід європейської інтеграції Польщі: перспективи для України: автореф. дис. канд. політ. наук: спец. 23.00.01 „Теорія та історія політичної науки” / М. Б. Басараб. – К., 2004. – 16 с.
6. Буданова Д. С. Проблеми обмеження державного суверенітету: інтеграція Польщі до Євросоюзу / Д.С. Буданова//Технологічний центр (Шуя): Науковий пошук. – Іваново, 2015. – 215 с.
7. Бочаров С. В. Шлях Польщі до Європейського Союзу : моногр. / С. В. Бочаров. – Донецьк: ДНУ, 2011. – 270 с.
8. Буглайн Н . М . Основні тенденції зовнішньої політики Польщі під час перебування при владі президента О. Кваснєвського // Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. – 2014. – Випуск 3.38 (110). – С. 117-121.
9. Галіжак Є. Європейська інтеграція, [в:] Міжнародні відносини. Генезис, структура, динаміка // Є. Галіжак, Р. Кузьняр, Видавництво Варшавського університету, Варшава 2020.
10. Демчишак Р. Особливості євроінтеграційного процесу у Польщі: внутрішньополітичний та зовнішньополітичний виміри // Політичні науки. – 2015. – С. 13-18.

11. Досвід країн Вишеградської четвірки на шляху до ЄС: можливості для України: аналітичні оцінки / під ред. В. І. Андрійко. – Ужгород: Вид-во В. Падяка, 2003. – 237 с.
12. Європейська комісія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/info/index_en (дата звернення 23.09.2023)
13. Кацуба, Ю. М. Українсько-польські відносини: сучасний стан і перспективи. Глобалістика. 2023, С. 90-99.
14. Кравець, І. Європейська співпраця між Україною та Польщею: сучасний стан та перспективи розвитку. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Міжнародні відносини. 2022. Вип. 903. С. 18-26
15. Копійка В. В. Європейський Союз: історія і засади функціонування : навч. посіб. / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко ; за ред. Л. В. Губерського. - К. : Знання, 2009. - 751 с.
16. Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець ХХ – початок ХХІ ст.): навч. посіб. / М. М. Кріль. – К., 2008 – 287 с.
17. Кучік О., Москалюк А. Євроатлантичний та європейський вимір «Веймарського Трикутника» у зовнішній політиці Республіки Польща // Філософія і політологія в контексті сучасної культури. – 2013. – Вип. № 6.(II). – С. 159-163. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/view/227/227> (дата звернення 02.05.2021)
18. Ложечкін В. С. Етапи європейської інтеграції Республіки Польща (1989 – 2004 рр.) / В. С. Ложечкін // Наука. Релігія. Суспільство. – 2009. – № 2. – С. 49–53.
19. Мармазов В. Є. Рада Європи: політико-правовий механізм інтеграції: навч. посіб. / В. Є. Мармазов, І. С. Піляєв ; за ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка. - К. : ВД "Юрид. книга", 2000. - 469 с.

20. Нагорна І. В. Державне управління в країнах-членах ЄС : навч. посіб. / І. В. Нагорна; за заг. ред. М. Бойцуна, Я. Мудрого, О. Рудіка. - К. : Міленіум, 2009. - 190 с.
21. Регіональна політика та Угода про асоціацію між Україною та ЄС // Д. Черніков, Р. Хорольський, О. Синьоокий / ГО "Лабораторія законодавчих ініціатив", Київ, 2017 – 32 с.
22. Стрельцов В. Ю. Законодавча основа прав та обов'язків Європейської Спільноти та держав-членів : навч. посіб. / В. Ю. Стрельцов ; за заг. ред. М. Бойцуна, Я. Мудрого, О. Рудіка. - Х. : ХНАДУ, 2009. - 127 с.
23. Снігир О. В. Зовнішня політика Польщі та перспективи українсько-польського стратегічного партнерства / О. В. Снігир // Стратегічні пріоритети. – 2011. – № 1 (№ 18). – 18 с.
24. Томашевський В. Інституційна підготовка Польщі до вступу до Європейського Союзу / В. Томашевський / Балтійський регіон., № 2 (24) - Ольштин. Польща, 2015.- 35 с.
25. Тимків Я. Теорія і практика сучасної європейської політики безпеки: приклад Польщі: навч. посіб. / Я. Тимків. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – 224 с.
26. Трофимович В. Політичні відносини України та Республіки Польща // Наукові записки «Транскордонне співробітництво у контексті перспектив європейської інтеграції України». Серія: 72 Політичні науки. 80 Острого: Вид-во Нац. ун-тету «Острозька академія». – 2010. – Вип. 4. – С. 121– 133.
27. Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP. Twitter: official page. URL: https://twitter.com/MSZ_RP
28. Blog Mareka Magierowskiego na twitterze // Twitter: official page. URL: <https://twitter.com/mmagierowski>
29. Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP. Twitter: official page. URL: https://twitter.com/MSZ_RP

30. Polska dyplomacja cyfrowa. MSZ Polski: oficjalna strona. URL:
https://www.msz.gov.pl/pl/p/msz_pl/aktualnosci/polska_dyplomacja_cyfr
31. Ociepka, B. Polish public diplomacy // E-International Relations. URL:
<http://www.e-ir.info/2012/10/08/polish-publicdiplomacy/>